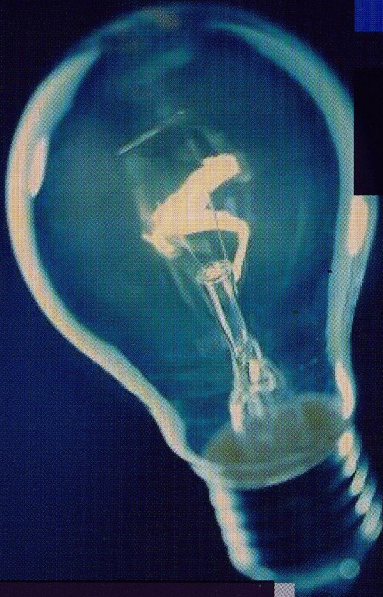

විදුලිබල සැපයුම

විදුලිබල ක්ෂේත්‍රයේ ප්‍රගතිය කරා ...
ප්‍රතිසංස්කරණ ප්‍රයත්න දෙස හැරී බැලීමක්

S සංවාද
ANVADA
சம்வாதம்

ප්‍රකාශනය - 03

හැදින්වීම

විදුලිබල සැපයුමෙහි ප්‍රතිසංස්කරණයන් පිළිබඳ තවත් පනත් කෙටුම්පතක් වසර පහක් ඇතුළත පස්වැනි වතාවටත් ළඟ දී පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කිරීමට නියමිත ය.

2002 දී සම්මත වූණු අංක 28 දරන විදුලිබල ප්‍රතිසංස්කරණ පනත ඉන් පළමු වැන්නයි. ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය සහ සීමාසහිත ලංකා විදුලිබල පෞද්ගලික සමාගම රජය සතු ස්වාධීන සමාගම් කීපයකට හරවා විදුලිය උත්පාදනය, සම්ප්‍රේෂණය සහ බෙදාහැරීම ඒවාට පැවරීම එම පියවරෙහි අරමුණ විය. 1950 විදුලිබල පනතත්, 1969 ලංකා විදුලිබල මණ්ඩල පනතත් ඒ අනුව අවලංගු වන අතර නියාමන කාර්යය ශ්‍රී ලංකා මහජන උපයෝගිතා කොමිසම වෙත පැවරෙයි.

2003 දී පිහිටුවුණු එකී ශ්‍රී ලංකා මහජන උපයෝගිතා කොමිසමට විදුලිබල ප්‍රතිසංස්කරණ පනතෙහි ඇතැම් ප්‍රතිපාදනයන් ද පැවැරුණු නමුදු පාර්ලිමේන්තුව 2004 දී විසුරුවා හැරීමත් සමග ම එම ප්‍රතිසංස්කරණ වැඩ පිළිවෙළ පසෙකට තල්ලු වී ගියේ ය. කෙසේ වුව ද සුළු වෙනස්කම් කීපයක් සහිතව එකී ප්‍රතිසංස්කරණයන් ක්‍රියාවට නැංවීමට නව රජය පසුව තීරණය කෙළේ ය. දැඩි සේවක විරෝධතා මැද වුව ද නීතිමය සංශෝධනයන් හඳුන්වා දීමට රජය උත්සාහ ගත්තේ ය. එහෙත් යෝජිත ඇතැම් සංශෝධනයන් ව්‍යවස්ථා විරෝධීය යන්න ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයේ මතය වූ බැවින් එකී දියාඋ ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාවලිය ද අතහැර දැමිණි.

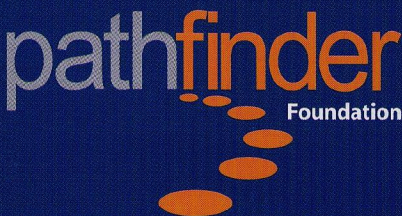
විදුලිබල අංශයෙහි උෟන කාර්යසාධන ස්වභාවය දුරලීම පිණිස ප්‍රතිසංස්කරණයන් ඔස්සේ එයට නව ජීවය එන්නත් කිරීමේ භාරදුර කාර්යයට රජය මුහුණ දී සිටී. නව කෙටුම්පත තවම කල එළි බැස නැති අතර ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය ද එසේ ම පවත්වාගෙන යමින් විදුලිබල අංශය නියාමනය ශ්‍රී ලංකා මහජන උපයෝගිතා කොමිසමට පැවරීම එහි අරමුණ වී තිබෙන බව දැනගන්නට තිබේ.

විදුලිය උත්පාදනයත්, සම්ප්‍රේෂණයත්, බෙදාහැරීමත් එක ම තැනෙකින් සිදු වීම අකාර්යක්ෂමතාවට හේතු වන්නේ ඇයි ?

වෙනත් පරිභෝජයන් මෙන් නොව උත්පාදනය, සම්ප්‍රේෂණය සහ බෙදාහැරීම යන විදුලි බලය හා අදාළ සියල්ල එක ම තැනෙකින් සිදුවිය යුතු බව ඉහත දී ලොව පුරා පැවැති ආකල්පයයි. ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය ද වැටෙන්නේ 'සිරස් සංසක්ත ඒකාධිකාර ව්‍යුහය' (Vertically integrated monopoly Structure) යනුවෙන් හැඳින්වෙන එම ගණයටයි.

ඒකාධිකාර තත්ත්වයක දී උපයෝගිතා සපයන්නන් විසින් තීරණය කැරෙන මිල අනිවාර්යයෙන් ගෙවීමට පරිභෝජකයන්ට සිදු වන්නේ ය. විධිමත් නියාමන ක්‍රමයක් පවතින හැම විටෙක ම කාර්යක්ෂමතාව ඉහළ නැංවීමට උපයෝගිතා සපයන්නන්ට සිදු වේ. බෙදාහැරීම සහ සම්ප්‍රේෂණය සම්බන්ධයෙන් මෙය වඩාත් වැදගත් ය. උපයෝගිතා සපයන්නන් විසින් බොහෝ විට උත්පාදනය සඳහා යොදා ගැනෙන්නේ පැරැණි යල් පිණු විදුලි ජනකයන් ය. මේවා සඳහා වන අධික පිරිවැය පරිභෝජකයන් ගෙන් අය කරගත හැකි බැවින් මෙන් ම ඒ සඳහා පෙළැඹවීමක් හෝ අනිවාර්ය කිරීමක් නොමැති බැවින් අඩු පිරිවැය සහිත නවීන පිරිසක සවි කිරීමේ මුළුමනාවක් ඔවුන් තුළ නැත .

උත්පාදන පිරිවැය විදුලි බිල්පතක විශාලතම කොටස වන හෙයින් එය ද විශේෂ සැලකිල්ලට භාජන විය යුතු ය. විදුලිය උත්පාදනයේ සහ ප්‍රවාහනයේ අකාර්යක්ෂමතාවන් ද සම්පත් නාස්තියට හේතුවක් වනවා පමණක් නොව ආර්ථික ප්‍රගමනයට ද එය අහිතකර වන්නේ ය. නිෂ්පාදන කාර්යක්ෂමතාව අතිශයින් වැදගත් වන්නක් වුව ද විදුලිබල කර්මාන්තයේ ප්‍රශස්ත ආර්ථික වර්ධනයක් එමගින් පමණක් ඇති කළ හැකි නොවේ. 'බෙදාදීම කාර්යක්ෂමතාව' (Allocative efficiency) සහ 'පරිශීලන කාර්යක්ෂමතාව' (Efficiency in usage) යන දෙක ම එක සේ වැදගත් ය.

මේවා සපුරාගත හැකි වන්නේ විදුලිබලය පරිහරණය කරන්නන් තුළ එහි වටිනාකම පිළිබඳ හැඟීම උපරිම ලෙස පවත්වන නම් මෙන් ම 'ආන්තික වටිනාකම' (බලශක්තිය කුමක් සඳහා යොදා ගැනෙන්නේ ද යන පදනම මත, පරිභෝජකයා ගෙවීමට කැමැති උපරිම මිල) නො ඉක්මවන මිලක් යටතේ එය පරිහරණය කිරීමට පරිභෝජකයන්ට හැකි වන්නේ නම් ද පමණි. විධිමත් වූණු හෝ නොවූණු සිරස් සංසක්ත (vertically integrated) උපයෝගිතාවන් හි දී මෙය සිදු නොවීම අවාසනාවකි.

විදුලිබල කර්මාන්තය සඳහා යෝග්‍යතම ව්‍යුහය

විදුලිබල කර්මාන්තයෙහි ආර්ථික කාර්යක්ෂමතාව උපරිම කරගත හැක්කේ ආහාර, දෘඩ භාණ්ඩ හා රෙදිපිළි වැනි වෙනත් ව්‍යාපාරයන් මෙන් එය ද තරඟකාරීත්වය විසින් පාලනය කැරෙන වෙළෙඳපොළක් ඇතුළත පවත්වාගෙන යන්නේ නම් ය. එවැනි පරිසරයක් තුළ පහත දැක්වෙන තත්ත්වයන් දැකිය හැකි වනු ඇත .

- වෙළෙඳපොළ බලවේගයන් ඔස්සේ විදුලි උත්පාදකයන් වෙත ප්‍රවේශ වීමේ සහ ඉන් බැහැර වීමේ හැකියාව
- ඕනෑම උත්පාදකයක් වෙතින් විදුලිය මිල දී ගෙන ඕනෑම පරිභෝජකයකු වෙත විකිණීමට බෙදාහරින්නන්ට සහ සිල්ලර වෙළෙන්දන්ට හැකි වීම
- ඕනෑම උත්පාදකයක් වෙතින් විදුලිය මිල දී ගැනීමට පරිභෝජකයන්ට හැකි වීම

ඒ අනුව විදුලි උත්පාදනය සහ අලෙවිය තරඟකාරී වන නමුදු විදුලිය ප්‍රවාහනය එසේ වන්නේ නැත, විදුලිය ප්‍රවාහනය කැරෙන්නේ සම්ප්‍රේෂණ සහ බෙදාහැරීම් රැහැන් මගින් ය. සම්ප්‍රේෂණ සහ බෙදාහැරීම් ව්‍යාපාරයේ දී තරඟකාරීත්වය ප්‍රායෝගික හෝ ශක්‍යතා සහිත හෝ නොවන බැවින් ඒවා ස්වභාවයෙන් ම ඒකාධිකාරයන් වන්නේ ය. කාර්යක්ෂමතාවක් ඇති වීමට නම් මෙම රැහැන් ව්‍යාපාරය නියාමනය කිරීම අවශ්‍ය ය.

'සිල්ලර ආකෘතිය' නමින් ප්‍රකට මෙම ව්‍යුහය විදුලිය කර්මාන්තය තුළ ඇති කැරෙන්නේ නම් ඉන් පහත දැක්වෙන වාසි අත් වනු ඇත.

- අකාර්යක්ෂම යන්ත්‍ර ඉවත්ව ගොස් කාර්යක්ෂම උත්පාදක යන්ත්‍ර වෙළෙඳපොළට අවතීර්ණ වනු ඇති අතර ප්‍රවර්තන අකාර්යක්ෂම උත්පාදකයන්ට ද නව ප්‍රවේශකයන් හා පැහීමට සිදු වීම තුළින් උපරිම නිෂ්පාදන කාර්යක්ෂමතාවක් ඇති වනු ඇත.
- කාලයත් සෘතුචන්ද්‍ර අනුව නිතර වෙනස් වන විදුලිය මිල කල් ඇතිව ප්‍රකාශයට පත් වීම නිසා මිල අඩු ම සපයන්නන් වෙතින් මිල දී ගැනීමට පරිභෝජකයන්ට හැකි වනු ඇත.
- පරිභෝජකයන් කලින් කලට තමන්ට කැමැති සැපයුම්කරු තෝරා ගැනීමේ දී ගනුදෙනු ප්‍රමාණය ද ශීඝ්‍ර ලෙස ඉහළ යන්නේ ය.

මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස පරිභෝජනය කැරෙන විදුලිබල ප්‍රමාණයක් සිදු කැරෙන ගනුදෙනු ප්‍රමාණයන් ඉහළ යාම ගැටළු ඇති කරවන තත්ත්වයක් සේ පෙනෙන්නට පුළුවන. විද්‍යුත් හා තොරතුරු තාක්ෂණයෙහි සිදු වන විප්ලවීය ප්‍රගමනය තුළින් එම තත්ත්වය ජය ගෙන තිබේ.

ලොව පුරා සෑම උපයෝගීතා සැපයුම් ආයතනයක් ම ක්‍රියාත්මක වන්නේ 'සිල්ලර ආකෘතිය' සහ 'ඒකාධිකාර ආකෘතිය' යන මෙම අන්තයන් දෙකට මැදිව ය. මේ දෙක අතර 'තනි ගැනුම්කාර ආකෘතිය' සහ 'තොග වෙළෙඳ ආකෘතිය' යනුවෙන් හැඳින්වෙන මූලික ආකෘතීන් දෙකක් තිබේ. සිය මූල්‍ය හැකියාවන් විදුලිබල කර්මාන්තයෙහි වර්තමාන තත්ත්වයන් දේශපාලන වටපිටාවන් අනුව වඩාත් යෝග්‍යතම ක්‍රමය තෝරාගැනීමට රටකට සිදු වන්නේ ය.

ශ්‍රී ලංකාවෙහි විදුලිබල අංශය හා අපේ ඉලක්කය

තරඟකාරීත්වය තුළින් වඩාත් හොඳ තෝරාගැනීමක යෙදීමේ අවස්ථාව ලැබෙන්නේ නම් පරිභෝජකයෝ කැමැති වෙති. උපරිම ආර්ථික කාර්යක්ෂමතාව ඇති වන්නේ තරඟකාරීත්වය තුළින් වන හෙයින් අර්ථ ශාස්ත්‍රඥයෝ ද එයට කැමති වෙති.

ශ්‍රී ලංකාවෙහි එම තත්ත්වය අපේක්ෂා කළ හැකි ද ?

ඒකාධිකාරයක් වන ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය එක් රැස්කින් සිල්ලර ආකෘතියක් බවට පත් කළ නො හැකි ය. ශක්තිමත් බලශක්ති අංශයක් ද ප්‍රමාණවත් උත්පාදනයක් ද නව ආයෝජකයන්ට උත්පාදන වෙළෙඳපොළට ප්‍රවිෂ්ට විය හැකි පරිසරයක් ද ඉහළ ඒක ශීර්ෂ පරිභෝජනයක් ද පිළිගත් නියාමන ක්‍රමයක් ද ශක්තිමත් හා පැහැදිලි රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්තියක් ද එසේ ම දේශපාලන ස්ථාවර භාවයක් ද ඒ සඳහා අවශ්‍ය ය. ශ්‍රී ලංකාව ද ඇතුළු කිසිදු දියුණු වෙමින් පවත්නා රටක මෙම ගුණාංග ඇතැයි කිව නොහැකි ය. එබැවින් තරමක හෝ කාර්යක්ෂමතාවක් ඇති කරගැනීමට නම් සුදුසු ප්‍රතිසංස්කරණයන් ක්‍රියාත්මක කළ යුතුව තිබේ.

ඉහළ ම ප්‍රමුඛතාව ලැබිය යුත්තේ උත්පාදනයටයි. තරඟකාරී මිල ගනන් කැඳවීම් ඔස්සේ නව උත්පාදකයන් ලබාගැනීම මගින් යම් ප්‍රමාණයක උත්පාදන කාර්යක්ෂමතාවක් ඇති කරගත හැකි ය. මෙමගින් අඩු පිරිවැය උත්පාදන පිරිසත පිහිටුවෙනු ඇත. බලශක්ති නිකුත් කිරීම අනිවාර්යයෙන් ම විශිෂ්ටත්ව පදනම (එක් උත්පාදකයක උපරිම ධාරිතාව) මත සිදු විය යුතු ය. එයට සරිලන සේ සකස් වීම සඳහා සිය කාර්යක්ෂමතාව දියුණු කරගැනීමට ප්‍රවර්තන උත්පාදකයන්ට ද එවිට සිදු වනු ඇත. ප්‍රවර්තන ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය ආයතන කීපයක් ලෙස වෙන් කරනු ලැබිය හැකි නම් වඩා හොඳ තරඟකාරීත්වයක් ඇති වන්නේ ය.

උත්පාදිත විදුලිබලය ලබාගැනීම, නිකුත් කිරීම, බෙදාහරින ආයතනයන් වෙත විකිණීම, යන කාර්යයන් වෙත ම ස්වාධීන ආයතනයකට පැවරිය යුතු ය. උත්පාදන ආයතනයන් සමග කිසිදු සම්බන්ධතාවක් එම ආයතනයට නොතිබිය යුතු ය. සම්ප්‍රේෂණයේ සහ බෙදාහැරීමේ කාර්යක්ෂමතාව ඇති කර ගතහැක්කේ නියාමනය තුළින් ය.

සම්ප්‍රේෂණය වෙත ම විෂයයක් බවට පත් කොට බෙදාහැරීම ද ආයතන කීපයක් වෙත පැවරීම වඩා යෝග්‍ය ය. එමගින් නියාමක ගේ කාර්භාරය වඩා පහසු මෙන් ම අර්ථවත් ද වනු ඇත. ඒ සෑම ආයතනයක් ම සම්පූර්ණ වාණිජ නිදහස ඇතිව ක්‍රියාත්මක විය යුතු ය.

මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස බිහි වන 'තනි ගැනුම්කාර ආකෘතිය' යනුවෙන් හැඳින්වෙන ව්‍යුහයෙහි බොහෝ උත්පාදන සමාගම් ද ස්වාධීන බලශක්ති නිෂ්පාදකයන් ද ප්‍රවර්තන රාජ්‍ය වත්කම් පරිවර්තනය තුළින් නිර්මාණය වන ආයතනයන් ද බෙදාහැරීම සඳහා වූ වෙන ම ආයතනයක් ද බලශක්තිය මිලට ගෙන විකුණන ස්වාධීන ආයතනයක් ද එසේ ම තමන්ට වෙන් වූණු භූගෝලීය ප්‍රදේශයන් තුළ ඒකාධිකාරයන් පවත්වාගෙන යන විවිධ බෙදාහැරීම් ඒකකයන් ද ඇතුළත් විය හැකි ය.

සෑම බලශක්ති මිල දී ගැනීමක් ම බලශක්ති මිල දී ගැනීමේ ගිවිසුමක් මත සිදු විය යුතු ය. ශ්‍රී ලංකා උපයෝගීතා කොමිසම මගින් විදුලිබල අංශය නියාමනය කැරෙනු ඇත. දැනට ක්‍රියාත්මකව පවතින නීතීන් යටතේ සම්පූර්ණ ස්වාධීනත්වයකින් ද තීරණ ගැනීමේ බලයකින් ද යුතු අධිකාරයක් පවත්වාගෙන යාමේ හැකියාව ශ්‍රී ලංකා උපයෝගීතා කොමිසමට තිබේ.

උත්පාදකයන් වෙතට නිදහසේ ප්‍රවිෂ්ට වීමට ඉඩ දීම තුළින් වැඩි තරඟකාරීත්වයක් ඇති කරවීම පිණිස විදුලිබල කර්මාන්තයක් සඳහා රටෙහි ඇති අවශ්‍යතාව මැනවින් ප්‍රයෝජනයට ගත යුතුව තිබේ. ඒ සමග ම තමන් කැමැති ඕනෑම උත්පාදකයක් වෙතින් බලශක්තිය මිලට ගැනීමේ හැකියාව බෙදාහැරීමේ සමාගම්වලට ද සිල්ලර වෙළෙන්දන්ට ද ඇති කළ යුතු ය.

මනා නියාමනයක් යටතේ සම්ප්‍රේෂණ සහ බෙදාහැරීම් රැහැන් ව්‍යාපාරය ඒකාධිකාරයන් හැටියට එසේ ම පවතිනු ඇත. තොග වෙළෙඳ ආකෘතිය' යනුවෙන් හැඳින්වෙන මෙය අවසාන අදියර වෙතට පියවර තැබීම සඳහා හොඳ වේදිකාවක් වනු ඇත.

යෝජිත සංශෝධනයන් තුළින් විදුලිබල කර්මාන්තයට නව ජීවයක් ලැබිය හැකි ද ?

මෙය නිතර නැගෙන ප්‍රශ්නයකි. මෙයට පිළිතුරු සෙවීමට නම් කර්මාන්තය තුළ දැනට පවත්නා දුබලතාවන් විශ්ලේෂණය කරමින් ප්‍රතිසංස්කරණයන් තුළින් ඒවා පිටුදැකිය හැකි ආකාරය පිළිබඳව සාකච්ඡා කළ යුතු ය.

නිෂ්පාදන කාර්යක්ෂමතාව

දශලක්ෂ 3.4 ක පරිභෝජක ජනතාවක් සහිත ඉහළ ම විද්‍යුත්කරණ අනුපාතය සහිත දකුණු ආසියානු රට වන ශ්‍රී ලංකාවෙහි බලශක්ති ඉල්ලුම වැඩි වීමේ අනුපාතය වර්ෂයකට 8% කි. ඉහතින් දැක්වුණු ප්‍රතිසංස්කරණයන් සඳහා විශාල මුදලක් අප විසින් ආයෝජනය කළ යුතුව තිබේ. විශේෂයෙන් ම උත්පාදනය සඳහා ආධාර සපයන මිනු රටවලින් අරමුදල් සපයාගැනීම රජයට සහ විදුලිබල මණ්ඩලයට දුෂ්කර කාර්යයකි. පෞද්ගලික අංශයේ ආයෝජන කැඳවීම මේ සඳහා එක ම විකල්පයයි.

පාරදෘශ්‍ය බව, ස්ථායී බව, නිශ්චිත බව, පුර්ව නිමිති නිගමනය කිරීමේ සහ සාධාරණත්වය පෞද්ගලික ආයෝජනයන් සඳහා වන අනිවාර්ය පුර්ව අවශ්‍යතාවන් ය. මේවා ඉටු වේ දැයි සොයා බැලීමට බලය ව්‍යවස්ථාවෙන් ම ශ්‍රී ලංකා මහජන උපයෝගිතා කොමිසමට ලැබී තිබේ. එය නිසි පරිදි ක්‍රියාත්මක වන්නේ නම් ඉහත අවශ්‍යතාවන් සපුරාගැනීම දුෂ්කර වන්නේ නැත.

ආයෝජනයන් ගලා ඒම ආරම්භ වුවහොත් අඩු පිරිවැය පිරිසත පද්ධතියට එකතු වීම තුළින් නිෂ්පාදන කාර්යක්ෂමතාව ඉහළ නැංවෙනු ඇත. රජයේ සම්පත් භාවිතයෙන් නිර්මාණය කරනු ලබන වෙනත් උත්පාදන ආයතනයන්ට ද දැනට සිටින ස්වාධීන බලශක්ති නිෂ්පාදකයන්ට ද බෙදාහැරීමේ තරගයක නිරත වීමට එවිට සිදු වන්නේ ය. ඒ සමඟ ම එක්කෝ සිය කාර්යක්ෂමතාව ඉහළ නැංවීමට හෝ 'සූදානම්ව තැබීමේ ගාස්තු' වලින් (පද්ධතිය සඳහා අවශ්‍ය කාල සීමාව තුළ දී උත්පාදකය සූදානම්ව තැබීම වෙනුවෙන් මිලට ගන්නා ආයතනය විසින් ගෙවිය යුතු ගාස්තුව) සෑහීමට පත් වීමට හෝ ඔවුන්ට සිදු වන්නේ ය. ක්‍රියාකිරීමේ නිදහස සහ නිසි දිරිගැන්වීම් ලැබෙන්නේ නම් ජාත්‍යන්තර සමපාර්ශ්වයන් හා සමාන හැකියාවන් තමනට තිබෙන බව ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලයේ ඉංජිනේරුවන් සනාථ කොට ඇතත් එය නිසි අවධානයට යොමු නොවීම අහාගතය.

සම්ප්‍රේෂණ සහ බෙදාහැරීම් අංශයන් හි ද කාර්යක්ෂමතාව විශාල ලෙස ඉහළ නැංවීමේ හැකියාව තිබේ. කාර්යක්ෂමතාව අතින් ශ්‍රී ලංකාවෙහි බලශක්ති පද්ධතිය දකුණු ආසියාවෙහි බොහෝ ඉහළ තැනෙක පවතින්නක් ලෙස ගැණුනත් එහි කාර්ය සාධනය පිළිගත් ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිතීන් අතර පවතින්නේ බොහෝ පහළ තැනෙක ය. එසේ වුව ද ලංකා විදුලිබල සමාගම (LECO) පවතින්නේ කාර්යසාධනය අතින් දියුණු ලෝකයේ බෙදාහැරීම් ආයතනයන් හා උරින් උර ගැටෙන මට්ටමක ය.

පිහිටුවනු ලබන නව ආයතනයන් ක්‍රියාත්මක වනු ඇත්තේ ලංකා විදුලිබල සමාගමට වඩා නිදහසකින් සහ ස්වාධීනත්වයකින් යුතුව ය. එසේ ම මෙම ආයතනයන් නියාමනයකට ද යටත් විය යුතු හෙයින් ඒවා අනිවාර්යයෙන් ම හොඳ ප්‍රතිඵල පෙන්විය යුතු ය.

බෙදාදීමේ කාර්යක්ෂමතාව (Allocative efficiency) සහ පරිශීලන කාර්යක්ෂමතාව (Efficiency in usage)

උපරිම බෙදාදීමේ කාර්යක්ෂමතාවක් සහ පරිශීලන කාර්යක්ෂමතාවක් ඇති කළ හැකි වන්නේ නිසි ගාස්තු ක්‍රමයක් තුළින් ය. විදුලිබල ගාස්තු වනාහි දැනට විදුලිබල මණ්ඩලය විසින් තීරණය කරනු ලැබ රජය විසින් අනුමත කැරෙන්නකි. මෙම කාර්යයන් හි පාරදෘෂ්‍ය භාවයක් නැත. සිය ප්‍රතිපත්තිමය සමාජ වගකීම් ඉටු කිරීම සඳහා ද රජය, විදුලි ගාස්තුවෙහි පිහිට පනත බැවින් ඉන් කර්මාන්තයෙහි ප්‍රවර්තනාවට හා ප්‍රගමනයට බාධා පැමිණෙයි. නිවැරදි ගාස්තු ක්‍රමයක් ක්‍රියාත්මක කිරීමේ බලය පවත්නා නීති යටතේ ශ්‍රී ලංකා උපයෝගිතා කොමිසමට තිබේ.

පරිභෝජක අයිතීන් සහ මහජනතාව ගේ / සේවකයන් ගේ සුරක්ෂිතතාව

පාරිභෝජක අයිතීන් හා මහජනතාවගේ සුරක්ෂිතතාව යන ක්ෂේත්‍රය මෙකල බෝහෝවිට නොසලකා හැරෙන්නකි. ප්‍රධාන විදුලි පරීක්ෂක වෙත පරිභෝජක පැමිණිලි ඉදිරිපත් කැරෙන නමුදු ඒවා පිළිබඳ නිසි සොයා බැලීමක් කැරෙන්නේ නැත. සුරක්ෂිතතා නීති ද තිබෙන නමුත් ඒවා ක්‍රියාවට නගන කෙනෙක් නැත. මේ හේතුවෙන් අසරණ ජීවිත විනාශ වී යාම සාමාන්‍ය සිදුවීමක තත්ත්වයට වැටී තිබේ. ප්‍රතිසංස්කරණයන් ඔස්සේ නියාමන අධිකාරය බලගැන්වෙන බැවින් මෙම ක්ෂේත්‍රයෙහි ද වර්ධනයක් බලාපොරොත්තු විය හැකි ය.

අවසානය

මේ වනාහි විදුලිබල කර්මාන්තය නිසි මට්ටම ගැනීම සඳහා ප්‍රතිසංස්කරණයන් කෙසේ ඉවහල් වේදැයි දැක්වීම පිණිස කරන ලද සරල කරුණු ඉදිරිපත් කිරීමකි. රටක විදුලිබල අංශය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම සඳහා වූ සරල ක්‍රමවේදයක් නැත. ඉහත දක්වන ලද ආර්ථික ක්‍රම, ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාදාමයෙහි වැදගත් පියවරක් වුවද 'හැමට ම ගැලපෙන එක් ක්‍රමයක්' දක්වාලිය නො හැකි ය.

ඉකුත් රජයේ විදුලිබල ප්‍රතිසංස්කරණයන් හි පෙරමුණ ගෙන සිටි ඇමැතිවරයා මෙම රජයේ ද ඇමැතිවරයෙකි. එබැවින් විදුලිබල ප්‍රතිසංස්කරණ පනත ක්‍රියාවට නැංවීම ද එක් ප්‍රායෝගික පියවරකි.

'සමාගම' යන්න තහනම් වචනයක් බවට පත්ව තිබිය දී, එල්ලවන දැඩි විරෝධතාවන් ද මධ්‍යයේ යෝජිතව ඇති ප්‍රතිසංස්කරණ සියතින් ගෙල සිදුගැනීමක් හා සමාන විය හැකි ය. විසඳුම විය යුත්තේ පවතින දේශපාලන පරිසරයට අනුරූප වන හා සේවක අපේක්ෂාවන් යම් පමණකට සපුරන්නා වූ මෙරටට සුවිශේෂ ක්‍රමයකි.

යෝජිත පනත නිවැරදි මාර්ගයෙහි රජය තැබූ එක් පියවරකි. එහෙත් 2002 විදුලිබල ප්‍රතිසංස්කරණ පනත තුළින් අපේක්ෂිත තත්ත්වය ම ඉන් අපේක්ෂා කළ නො හැකි ය. මෙම අංශයේ කාර්ය සාධන සාර්ථකත්වය ප්‍රධාන වශයෙන් ම රඳා පවතින්නේ නීතියෙහිත් අදාළ නියාමන ක්‍රම වේදයන්හිත් දැක්වෙන කාර්යභාරය ඉටු කිරීමට ශ්‍රී ලංකා උපයෝගිතා කොමිසම තුළ ඇති හැකියාව මත ය.

සමාජවාදී රාජ්‍යයක් වූ චීන මහජන සමූහාණ්ඩුව ද ඇතුළුව ලොව සෑම රටක ම විදුලිබල අංශයේ ප්‍රතිසංස්කරණයන් ක්‍රියාත්මක වේ. මේ අතින් මෙතෙක් ඉදිරි පියවර නො තැබූ දකුණු ආසියාතික රටවල් වන්නේ තේපාලය හා ශ්‍රී ලංකාව පමණි.

මෙම සංවාදය පදනම් වී ඇත්තේ ජයසිරි කරුණානායක මහතා විසින් 2007 ජුනි මස 29 දින පැවැති සංවාද මහජන හමුවට ඉදිරිපත් කරන ලද විශ්ලේෂණාත්මක පත්‍රිකාව ඇසුරිනි.

කාර්යය ගැන...

ජයසිරි කරුණානායක මහතා ශ්‍රී ලංකා විශ්ව විද්‍යාලයේ උපාධ්‍යවරයෙකු වන අතර, විදුලි බල කාර්යාලය පිළිබඳව දේශීය හා විදේශීය වශයෙන් වසර තිහකට වඩා අත්දැකීම් ලබා ඇත. මෙකී කාලය තුළ විදුලිබල ක්ෂේත්‍රයේ, එනම් විදුලිබල උත්පාදනය, සැලසුම් කිරීම, මෙහෙයුම් හා නඩත්තු කිරීම්, බෙදාහැරීම, විදුලි ගාස්තු විධිමත් කිරීම, බලශක්ති සුරක්ෂිත කිරීම, යන අංශයන් හි විශාල වශයෙන් ක්‍රියාකාරී වී ඇත. වර්ෂ 2002 දී විදුලිබල අංශයේ ප්‍රතිසංස්කරණ සඳහා වූ ව්‍යාපෘතියට එකතු වූ මොහු 2002 විදුලිබල ප්‍රතිසංස්කරණ පනත හා යෝජනා කෙටුම්පත් කිරීමට ක්‍රියාකාරී ලෙස සහභාගි විය. ඉන් පසුව ඔහු ශ්‍රී ලංකාවේ බලශක්ති නියාමකවරයා ලෙසද, මහජන උපයෝගිතා කොමසමේ පළමු කොමසාරිස්වරයෙකු ලෙස කටයුතු කළේය. 1982 වර්ෂයේ සිට මොරටුව විශ්ව විද්‍යාලයේ ආරාධිත දේශකයෙකු ලෙස කටයුතු කරයි.

සංවාද...

ශ්‍රී ලංකාවෙහි සමාජ-ආර්ථික සංවර්ධනයෙහි ලා වැදගත් වන්නා වූ වර්ධනයන් පිළිබඳව ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයන් වන පාර්ලිමේන්තුව ද, එසේ ම ජන සමාජ කණ්ඩායම් ද පොදු ජනතාව ද අතර පර්යේෂණාත්මක හා සාධනීය සංවාදයන්ට සහයෝගීව මැදිහත් වෙමින් උත්ප්‍රේරණීය (catalytic) කාර්යයන් හි නියැලීම, ලාභාපේක්ෂා රහිත හා අපක්ෂපාති ආයතනයක් වන පාත්තමයන් වර්ෂ පදනමෙහි මෙහෙවරයි.

පාත්තමයන් වර්ෂ පදනමෙහි සංවාද වැඩසටහන දියත් කෙරෙන්නේ ශ්‍රී ලාංකීය සමාජයට හා ආර්ථිකයට බලපාන ආකාරයෙන් යෝජනාව හා අපේක්ෂිතව ඇති ව්‍යවස්ථාමය පියවරයන් පිළිබඳව පාර්ලිමේන්තුව තුළ මෙන් ම ඉන් බැහැරව ද හරවත් විවේචනාත්මක විශ්ලේෂණයන් හා සංවාදයන් ඇති කරවීම පිණිසයි.

ජනතාව ගේ යහ පැවැත්ම විෂයෙහි අතිශයින් වැදගත් වන්නා වූ වර්තමාන හා ක්‍රියාත්මක කිරීමට තිබෙන අභ්‍යන්තර මත වූ ලේබනියන් සංවාද වැඩසටහන මගින් සකස් කැරෙයි. අදාළ විෂයයෙහි ප්‍රවීණයන් විසින් සකසනු ලබන මෙකී ලේබනියන් හි අවසාන නිමැවුම එළි දකින්නේ සුක්ෂම විමර්ශනයන්ට හා ප්‍රජා රුස්වීමිවල දී දිගු සාකච්ඡාවන්ට භාජන කිරීමෙන් අනතුරුව ය. සංක්ෂේපනයන් ගෙන් හා සංස්කරණයන් ගෙන් පසුව ඒවා මෙම පුවත් හසුනෙහි ස්වරූපයෙන් මුද්‍රිතව 'සංවාද' ශීර්ෂය යටතේ පාර්ලිමේන්තු සභිකයන්, ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයන්, මාධ්‍යවේදීන්, වෘත්තීය සමිති, වාණිජ මණ්ඩල, විද්වතුන්, ප්‍රජා සංවිධානයන් මෙන් ම උනන්දුවක් දක්වන අනෙකුත් රටවැසියන් අතට ද පත් වීම සඳහා නිකුත් කෙරෙන්නේ ය.

තුන්වන සංවාද සන්නිවේදන පත්‍රිකාව තුළින් විදුලිබල අංශයේ ව්‍යුහාත්මක වෙනස්කම් හා ප්‍රතිසංස්කරණ යෝජනා පිළිබඳ විග්‍රහ කරයි. ජයසිරි කරුණානායක මහතා විදුලිබල අංශය පිළිබඳ උපදේශකයකු මෙන්ම එකී අංශය පිළිබඳ, මනා අත්දැකීම් හා විශේෂඥ දැනුමක් ඇත්තෙකි. මෙම විශ්ලේෂණාත්මක පත්‍රිකාව තුළ ශ්‍රී ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය තුළ ඇති සංයුක්ත එකාධිකාරී ව්‍යුහය (Vertically integrated monopoly) තුළ වෙනස්කම් කිරීමේ අවශ්‍යතාවය පෙන්වුම් කරයි. මෙහි අඩංගු වන්නේ හරයාත්මක සංකීප්ත සටහනක් වන අතර මෙහි පූර්ණ ලේඛනය www.sanvada.org මගින් ලබා ගත හැක. මහජනතාවගේ ඵදිනෙදා ජීවිතේ අත්‍යවශ්‍ය අංගයක් වූ විදුලිබලය පිළිබඳ දැනුම බෙදාහැරීම මෙම සංකීප්ත පත්‍රිකාවේ අරමුණ වේ.

'සංවාද' සඳහා ඔබට අපි සාදරයෙන් ආරාධනය කරමු. එසේ ම වැඩසටහනෙහිත් මෙම පුවත් හසුනෙහි අන්තර්ගතයන්හිත් පුවර්ධනය පිණිස ඔබ ගේ සංස්කරණාත්මක විවේචනයන් ද අපේක්ෂා කරමු. ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනයෙහිත්, එසේ ම රටෙහි ආයතනික, සමාජමය, ආර්ථිකමය හා දේශපාලනමය පරිපාලන කාර්යයන්හිත් සාධනීය වෙනස්කම් පිණිස ඉවහල් වන සේ පාර්ලිමේන්තුව තුළ හා ඉන් බැහැර කතිකාවන් සහ මහජන සාකච්ඡාවන් ඉහළ ප්‍රමිතියකට ගෙන ඒම සඳහා අපි එක්ව ක්‍රියාත්මක වෙමු.

පාත්තමයන් වර්ෂ පදනම

දුරකථන : 2596281 ෆැක්ස් : 2595894
 ඊ මේල් : info@pathfinderfoundation.org
 අන්තර්ජාල අඩවිය : www.sanvada.org
 සංස්කාරක සභාය : ශාමීලා දළචන්ත, ව්‍යාපෘති කළමනාකාර